

Heterocerius

NR. 11

**Nyhedsbrev for
danske
Coleopterologer**

April 2001

Entomologisk Årsmøde 2001

Af

Jan Boe Runge

Så oprandt dagen, eller rettere sagt: Weekend den 11. - 12. marts hvor det årlige møde skulle finde sted. Selv om det syntes som i går vi havde det sidste møde, må der jo være gået et helt år siden sidst.

Denne gang var det Entomologisk Forening der stod for arrangementet, der fandt sted på Zoologisk Institut i København.

Det var Michael Fibiger der som næstformand bød velkommen pga. Michael Hansens tragiske død sidst på året 2000. Efter velkomsten fremsagde Niels Peder Kristensten mindeord om Michael.

Han nævnte bl.a. at Michaels første ekskursion er beskrevet i hans dagbog, og at turen gik til Dyrehaven. Michaels sidste tur, der er beskrevet, gik også til Dyrehaven, og således kan man sige at ringen sluttede. Niels Peder Kristensten nævnte også det store savn Michael efterlader, både hos familien, på museet og hos billefolket - det sidste kan vi jo kun bekræfte.

Herefter gik mødet som det plejer med snak entomologer imellem. Der blev også rig lejlighed til at investere i grej m.v. (selv om Peder Skou ikke var tilstede med sine bøger.)

Sædvanen tro samledes vi billefolk hen på eftermiddagen for at drøfte fremtiden. Dette møde fandt sted i den fjerneste ende af museet, nær samlingerne.

Tilstede var Kristian Arvad,

Side 1

*

Mogens Holmen, Palle Jørum, Henning Liljehult, Viggo Mahler, Ole Martin, Jan Pedersen, Eivind Palm, Gunnar Pritzl og Jan Boe Runge.

Først blev ”Fortegnelsen” drøftet. Der var forskellige bud på den tidshorizont der skal sigtes efter. Gunnar mente at 2 år burde være målet. Fordelingen af de enkelte grupper (efter Michaels død) ser således ud:

Næsten færdig bearbejdet af **Michael**: Vandkærer, torbister, rovbiller bind 1 (stort set), rovbiller bind 2 og ådselsbiller.

Gunnar: Bladbiller, 1/3 snudebiller, 1/2 barkbiller og træbukke påbegyndt.

Jan P.: Clavicornia, heteromerer & blødvinger. Data er indsamlet, men tekst foreligger ikke.

Der blev af en af de tilstedeværende - jeg tror det var Jan P- fremsat ønske om at billefolket som helhed gennemgår fortegnelsen og kommer med eventuelle bemærkninger.

Fremtidigt katalog: Der blev talt løst om et sådant katalog, nok på baggrund af at vi nu har passeret år 2000. I øvrigt har Michael udarbejdet foreløbige lister.

Og så listen over ”Fund af biller i Danmark, 2000”: Det blev aftalt at redaktionen kommer til at bestå af Gunnar, Ole Vagtholm og så 2 x Jan. Mødested m.v. aftales indbyrdes mellem redaktørerne.

*

Til sidst blev det aftalt at Heterocerus fortsætter med samme redaktion - nemlig Palle og Jan R. Økonomien blev klaret ved at lade ”hatten gå rundt”; hver af de tilstedeværende spyttede 20,- kr. i bøssen.

Redaktørerne opfordrede sædvanen tro til at folk fatter pennen og producerer indlæg til Heterocerus.

Årsmødet sluttede søndag med diverse korte foredrag og afslutningsfrokost.

●

*

*

*

Ananasfælder

Af

Jan Boe Runge

I *Heterocerus* nr. 4 helt tilbage i forrige århundrede - nemlig i 1996 - beskrev Viggo nogle gode tips om frugt og ådsel ophængt i træer.

Dette inspirerede mig til at prøve en af metoderne. Jeg skriver således ikke dette for at gentage hvad Viggo en gang har skrevet, men for at fortælle lidt om mine egne erfaringer -specielt med ananasfælder. Jeg indkøbte et antal ananas, der blev flækket på langs. En sådan halv ananas blev indpakket i kyllingetråd, og som 'tag' benyttede jeg plastemballagebakker fra indkøbte varer. 'Taget' benyttede jeg for at danne læ og for få et tørt 'klima'.

Arrangementet blev anbragt mellem flækkede stammer, i hule træer, opad stammer og lignende steder. I hule træer nær jordoverfladen lader det til at musene også kunne finde og fik smag på fældernes indhold, ellers har jeg ikke oplevet de store problemer når blot fælderne var surret forsvarligt fast.

Jeg har benyttet denne fældetype flere steder, bl.a. på Trelde Næs og ikke mindst i skovene her omkring Odense.

Fælderne havde en tiltrækningsvirkning på mellem 4 til 6 uger alt efter hvor tørt vejret nu var. Den første uge fra ananassen var frisk kom der overhovedet ingen biller,

herefter dukkede flere og flere op, og antallet af biller kulminerede lige før ananassen var ved at tørre ind.

Og hvad kom der så? - Rigtig mange, specielt *Eपुरaea*-arter, men også et meget stort antal almindelige arter tilhørende andre grupper. Men det interessante er at de forskellige arter dukker op på forskellige stadier af ananassens forfald, eller rettere sagt indtørring. Så giv ikke op selv om ananassen ser tør ud. Den art jeg syntes var mest interessant at se var *Pediacus dermestoides* der kunne finde ud af sine normale smalle gange for at finde hen til fælderne der helst skulle være tørret helt ud. Sidstnævnte art tog jeg i Glisholm ved Hollufgård.

●

*

*

*

Side 3

*

Bogen om "Truede invertebrater i Norden"

Af
Viggo Mahler

Danske billefolk har i november fået en henvendelse fra mig om fundoplysninger til prikkort for udvalgte billearter. Jeg vil her kort gøre rede for, hvad jeg ved om projektet.

Det er et Nordisk Råd-projekt med emnet "Truede invertebrater i Norden". Arbejdet skal munde ud i en bog med den svenske titel: "Hundraelva (111) nordiska evertebrater. Handbok för övervakning af rödlistada småkryp". Bogen skal indeholde fakta om et udvalg af hvirvelløse dyr (invertebrater), som er rødlistede i mindst tre af landene Danmark, Norge, Sverige og Finland. Målet med arbejdet er at fange politikernes interesse for en fremtidig fælles "overvågning" af truede arter i Norden. I bogen vil arterne blive præsenteret med illustration (af en svensk kunstner), prikkort med nordisk udbredelse og en artsfakta-tekst. Artsdatabanken i Sverige tager sig af meget af dette arbejde, men prikkortene har de jo ikke kunnet lave uden hjælp fra specialister i de enkelte lande. Det samme gælder antagelig teksten til hver art. Sandsynligvis vil svenskernes forslag til tekst komme til at cirkulere til eksperter i de enkel-

te lande, så der kan ændres eller tilføjes vigtige ting.

Af de 111 hvirvelløse dyr er hele 53 arter biller. Jeg har ikke set den samlede liste, men ved, at der er én ferskvandsmusling, *Unio crassus*, og én ferskvandssnegl, *Lymnaea glabra*. Jeg ved ikke, hvem der har udvalgt arterne, men den danske koordinater er Ole Norden Andersen, der ikke er specialist i hvirvelløse dyr. For Danmarks vedkommende kunne man jo nok have forestillet sig et mere repræsentativt udvalg af biller.

Af de 53 billearter er 47 kendt fra Danmark, og jeg efterlyste fund af 46 arter (den sidste er pragtbillen *Oxypterus acuminata*). Oddvar Hanssen og Kaare Aagaard havde i forvejen gennemgået fortegnelsen og tillæggene, Frits Bangsholts løbebillebog og Ole Martins artikler om smældere og eremit. Et komplicerende forhold er valget af 1975 som grænse for gamle og nye fund. På kortene vil en rød prik angive fund før 1975 og en blå prik fund fra 1975 eller senere. Kortene, der dækker hele Norden, bliver mindre end A5-størrelse, og med den valgte prikstørrelse vil fund, der ligger mindre end 15-20 km fra hinanden, falde under samme prik.

Jeg fik en meget kort tidsfrist til at færdiggøre kortene, men jeg er meget imponeret over alle de grundige og hurtige tilbagemeldinger. Mange tak til alle. Zoologisk Museums samling kunne ikke gen-

Side 4

*

*

*

*

nemgås med den korte tidsfrist, og på grund af Michaels tragiske død blev hans store samling heller ikke gennemgået. Resultatet vil jeg alligevel betegne som godt. Der mangler nogle prikker for de udbredte arter *Onthophagus nuchicornis* og *fracticornis*, *Aphodius luridus* og *Meloe proscarabaeus*, men helhedsindtrykket viser alligevel deres aktuelle udbredelse. Alle andre prikkort er gode.

Der er stillet i udsigt, at alle, der bidrager med oplysninger, vil få bogen, som påstås at blive flot. Jeg håber, at begge dele holder stik. Opgaver af denne type var nok mere oplagt at løse for et konsulentfirma, som f.eks. EntoConsult, men det kræver, at der er tilstrækkeligt med penge i projektet.

Liste over de efterlyste arter:

Cicindela maritima
Calosoma inquisitor
Carabus convexus
Pogonus luridipennis
Pterostichus aterrimus
Pterostichus quadrioveolatus
Sericoda (Agonum) quadripunctata
Chlaenius nigricornis
Chlaenius tristis
Panagaeus cruxmajor
Deronectes latus
Onthophagus nuchicornis
Onthophagus fracticornis
Copris lunaris
Aphodius subterraneus
Aphodius luridus
Liocola marmorata
Osmoderma eremita

Gnorimus nobilis
Dorcus parallelepipedus
Denticollis rubens
Calambus bipustulatus
Procræus tibialis
Ampedus cardinalis
Ampedus nigroflavus
Ampedus sanguinolentus
Oedemera croceicollis
Anthicus sellatus
Meloe proscarabaeus
Meloe violaceus
Meloe brevicollis
Apalus bimaculatus
Allecula morio
Neomida (Oplocephala)
haemorrhoidalis
Blaps mortisaga
Blaps lethifera
Melandrya dubia
Anoplodera sexguttata
Strangalia attenuate
Cerambyx scopoli
Pyrrhidium sanguineum
Oberea linearis
Cryptocephalus coryli
Cryptocephalus cordiger
Cassida murraea
Platyrhinus resinosus

*

Side 5

*

*

*

*

Michael Hansen

Af

Jan Boe Runge

Søndag den 26. november år 2000 døde Michael Hansen. Samme dag modtog jeg denne triste meddelelse med stor sorg. Michael blev kun 44 år, og alt for tidligt skulle han således bort, og det lige på hans karrieres højdepunkt.

Michael var en af mine bedste venner, et venskab der begyndte på et årsmøde midt i firserne hvor jeg for første gang deltog sammen med billefolket. Selv om jeg kun har kendt Michael fra denne periode og til hans død, føler jeg en stor tomhed som er og vil blive svær at udfylde. Michael var en stor kapacitet indenfor billeforskningen med en meget stor viden på lige netop dette felt, - han levede og åndede for billerne. Han var kendt, ikke blot her i landet men også i det store udland hvor han blev agtet som en stor billeforsker.

Michael var tit på besøg her på Fyn, vi havde således mange gode og hyggelige ture ud i naturen. Han var humoristisk og havde altid en god spøgefuld forklaring, men skulle der bestemmes biller eller afprøves nye spændende indsamlings steder eller metoder kunne han sit fag, han havde en enorm paratviden. Her nogle små oplevelser der dukker op i hukommelsen: Wedellsborg, -Michael står med en Pediacus -så siger han:

Den ene Pediacus siger til den anden Pediacus: 'Jeg kan ikke låne dig noget jeg er temmelig flad!'. Røsnæs: 'Kan du bruge denne' Michael står med en bille mellem fingrene. Ja det kunne jeg. 'Hold lige bakken frem' siger han og hælder i hundredvis ned i bakken. 'Hvad er det for en' spørger jeg og får billens navn, bind og side nr.

Amager: Jeg var i København på forretningsrejse og besøgte Michael da jeg var færdig med mit job. Det var vinter, slud, sjap, et elendig vejr, og så var der buldrende mørkt. Vi talte om en snudebille - 'vil du ha' den' spørger Michael - 'ja' svarer jeg og så kørte vi en 2 minutters tur ud på Amager. Midt i vildnisset, ved en øde p-plads med lyset fra bilen ud i intetheden. 'Her' siger Michael - 'har du en spand?'. Den blev fyldt med asfalt, jord og isklumper. 'Giver det resultat?' spørger jeg. 'Ja!' var svaret. -Hjemme vrimlede det ud med den 'rigtige' snudebille. Sådan var Michael, han kunne sit kram!

En gang spurgte jeg om al den viden han lå inde med, om dansk coleopterologi i almindelighed, ikke bør nedskrives? 'Vi når det nok' -var svaret. I dag har jeg ingen kommentar men mange tanker.

Mange gange har jeg været i København og benyttede da lejligheden til at besøge og overnatte hos Michael. Dette skal han have tak for. Han skal også have tak for

Side 6

*

*

*

den megen hjælpsomhed han har ydet indenfor al vor bille-arbejde. Det føles således underligt ikke mere at få de jævnlige opringninger, med spørgsmål om hvordan det går på Fyn, og så en efterfølgende 1 - 2 timers bille-samtale hvor alt blev vendt og drejet.

Lørdag den 7. Oktober havde jeg for sidste gang besøg af Michael. Han kom med tog som næsten altid. Han skulle have en 'række' af den nye japanske (*Cryptophilus obliteratus*) fra Næsbyhoved Skov -og han fik sin række. Senere på dagen var vi i Kohaveskoven, hvor vi sigtede skovbund, talte om fremtiden og hvilke planer vi havde for denne. Jeg havde medbragt et nyt kamera og tog et par billeder af Michael, med bemærkning om: 'dem kan vi altid bruge'. Inden Michael rejste var vi hjemme og spise.

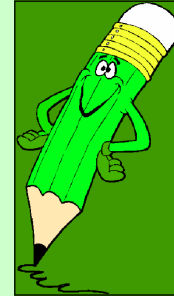
Vi hyggede os, sammen med Grethe, og fik nok engang talt om det der lå os nærmest. Herefter kørte jeg ham til toget -det var sidste gang jeg så Michael.

Fra Heterocerus-redaktionen

Så lykkedes det alligevel nok en gang at få Heterocerus "på gaden" som vi plejer at skrive. Hermed er det med dette nr. lykkedes os at fremtrylle 11 af disse små nyhedsbreve. Prøv at kigge i de gamle numre, der er mange sjove ting at læse, det ville dog være synd hvis vi ikke mere skulle bringe disse meget originale skrifter. Derfor prøv at lægge hovederne i blød. Der skulle jo ikke gerne gå noget til spilde på et eller andet tidspunkt

Redaktionen adresse:

Palle Jorum
Åløkken 11,
5250 Odense SV
Tlf.: 65 96 08 68

Jan Boe Runge
Sneglehatten 90,
5220 Odense SØ
Tlf.: 66 15 50 41

Ønsker du at sende en mail til en af ovennævnte personer kan du benytte Dansk Entomologisk Forenings hjemmeside:

<http://www.entoweb.dk>

klik på "downloads"

Side 7

*

*